

Samorząd
Województwa Opolskiego

**REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI
SPOŁECZNEJ W OPOLU**
Obserwatorium Integracji Społecznej
45-315 OPOLE ul. Głogowska 25C
TEL. 077 44 15 250 FAX 077 44 15 259

Potrzeby szkoleniowe pracowników i wolontariuszy ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie woj. opolskiego w 2011 r.

Rekomendację opracowano w oparciu o *Bilans potrzeb gmin i powiatów w zakresie pomocy społecznej* na 2011 r. *Bilans* sporządzono na podstawie informacji przekazanych ze wszystkich OPS-ów i PCPR-ów wg stanu na 31 grudnia 2010 r.

Zebrane informacje o potrzebach szkoleniowych pracowników i wolontariuszy przygotowano w związku z realizacją Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 - Priorytet VII - *Promocja integracji społecznej*, Działanie 7.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji*, Poddziałanie 7.1.3 *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej w województwie opolskim* - projekt systemowy ROPS w Opolu.

Ośrodki Pomocy Społecznej

1. Liczba ośrodków pomocy społecznej zainteresowanych szkoleniami dla pracowników i wolontariuszy

Spośród 71 ośrodków pomocy społecznej:

→ 52 (73% wszystkich OPS-ów) wyraża potrzebę delegowania pracowników i wolontariuszy na szkolenia;

→ 19 (27%) nie wyraża takiej potrzeby.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPOJNOŚCI

koordynacja
na rzecz
aktywnej
integracji

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

2. Liczba uczestników szkoleń

Liczba osób planujących uczestnictwo w szkoleniach w 2011 r. wynosi ogółem 591 osoby, z tego w gminach:

- miejskich i miejsko-wiejskich – 485;
- wiejskich – 106.

Spośród osób zainteresowanych szkoleniami:

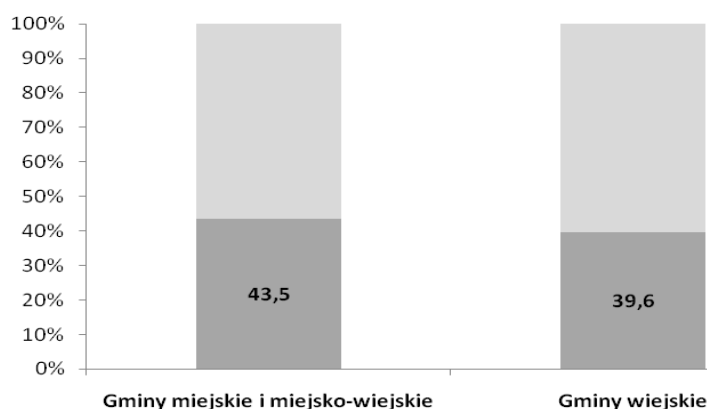
- 564 to pracownicy zatrudnieni w ośrodkach pomocy społecznej;
- 27 to wolontariusze.

Tabela 1. Pracownicy ośrodków pomocy społecznej zainteresowani uczestnictwem w szkoleniach w 2011 r. w woj. opolskim

Lp.	Wyszczególnienie	Planowane zatrudnienie w OPS w 2011 r.- liczba osób ogółem	Liczba pracowników OPS zainteresowana uczestnictwem w szkoleniach w 2011 r.	
			Ogółem	%
1.	Gminy miejskie i miejsko-wiejskie	1 053	458	43,5
2.	Gminy wiejskie	268	106	39,6
Razem		1 321	564	42,7

Średni udział pracowników ośrodków pomocy społecznej (bez wolontariuszy) wyrażających chęć uczestnictwa w szkoleniach w 2011 r. w stosunku do wszystkich (planowanych) zatrudnionych w OPS wynosi 42,6%, przy czym zainteresowanie szkoleniami jest większe w gminach miejskich i miejsko-wiejskich (43,5%) niż w gminach wiejskich (39,6%).

Wykres 1. Udział pracowników OPS zainteresowanych szkoleniami w ogólnej liczbie planowanych do zatrudnienia w 2011 r. (w proc.)

3. Liczba uczestników szkoleń wg stanowisk

Spośród 564 pracowników OPS wyrażających chęć uczestnictwa w szkoleniach:

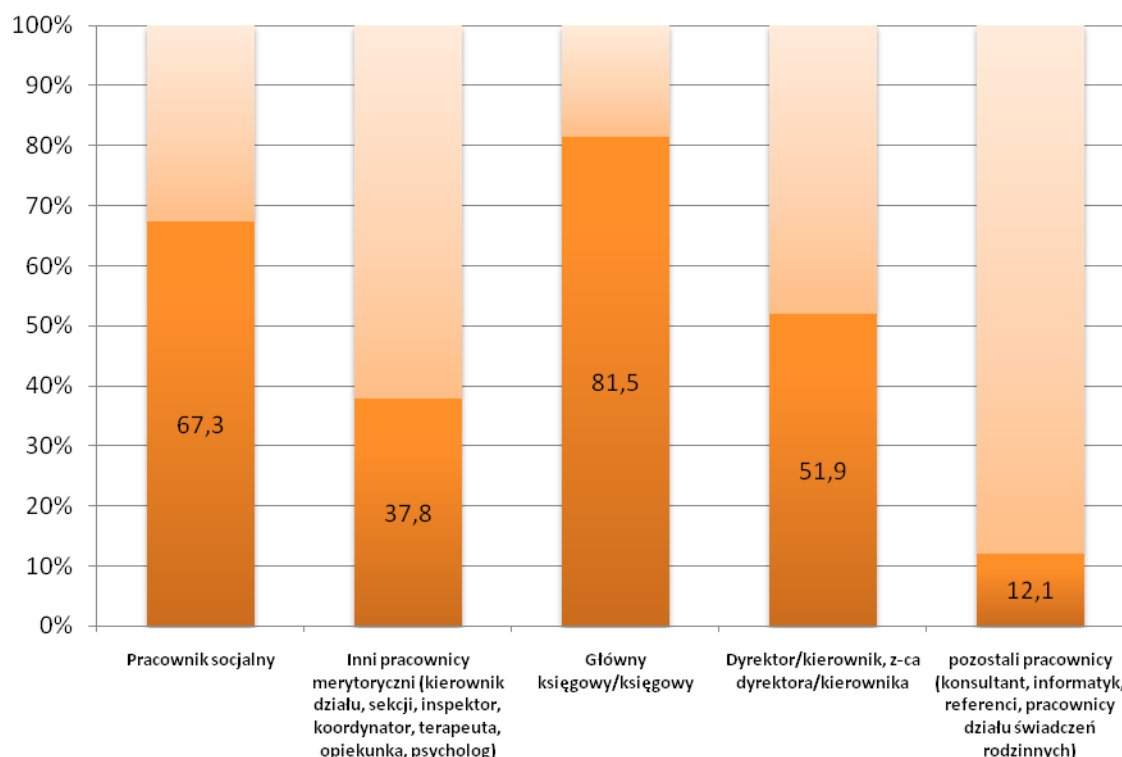
- 290 to pracownicy socjalni;
- 99 - inni pracownicy merytoryczni zatrudnieni w jednostce (kierownicy działów, sekcji, inspektorzy, koordynatorzy projektów realizowanych przez placówkę), w tym 43 osoby wspomagające przewlekle i psychicznie chorych (terapeuci, opiekunowie, psychologzy);
- 66 - główni księgowi i księgowi;
- 56 - dyrektorzy i kierownicy, z-cy dyrektorów i kierowników OPS;
- 53 - pozostali pracownicy (konsultanci, informatycy, referenci, pracownicy działu świadczeń rodzinnych).

Tabela 2. Pracownicy ośrodków pomocy społecznej zainteresowani uczestnictwem w szkoleniach w 2011 r. wg zajmowanych stanowisk

Lp.	Stanowisko	Planowane zatrudnienie na stanowisku w OPS w 2011 r.- liczba osób ogółem *	Liczba pracowników OPS zainteresowana uczestnictwem w szkoleniach w 2011 r.	
			Ogółem	%
1.	Pracownik socjalny	431	290	67,3
2.	Inni pracownicy merytoryczni (kierownik działu, sekcji, inspektor, koordynator, terapeuta, opiekunka, psycholog)	262	99	37,8
3.	Główny księgowy/księgowy	81	66	81,5
4.	Dyrektor/kierownik, z-ca dyrektora/kierownika	108	56	51,9
5.	pozostali pracownicy (konsultant, informatyk, referenci, pracownicy działu świadczeń rodzinnych)	439	53	12,1
Razem		1 321	564	42,7

* liczba osób w OPS bez względu na liczbę etatów

Wykres 2. Pracownicy OPS zainteresowani szkoleniami w 2011 r. według zajmowanych stanowisk (w proc. do liczby zatrudnionych ogółem)

Spośród osób zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej według zajmowanych stanowisk najliczniejszą grupą zainteresowaną szkoleniami są pracownicy księgowości – 81,5% głównych księgowych i księgowych wyraża chęć uczestnictwa w szkoleniach.

Kolejnymi grupami osób, z których większość jest zainteresowana szkoleniami są: pracownicy socjalni (67%) oraz kadra kierownicza OPS (dyr./kierownicy i ich zastępcy) – prawie 52%.

Wśród innych pracowników merytorycznych w jednostce chęć uczestnictwa w szkoleniach wyraża prawie 38% osób.

Z pozostałych pracowników zatrudnionych w OPS zainteresowanie udziałem w szkoleniach deklaruje 12%.

Średnia osób wyrażających chęć udziału w szkoleniach wśród wszystkich pracowników w ośrodku pomocy społecznej wynosi ponad 43%.

4. Wolontariusze – planowana liczba uczestników i tematyka szkoleń

Dwie jednostki: OPS w Praszce (25 osób) i OPS w Strzelcach Op. (2 osoby), spośród wszystkich ośrodków pomocy społecznej woj. opolskiego zaplanowały objęcie szkoleniami wolontariuszy. Tematyka zgłaszanych szkoleń i kursów dotyczy zasad pracy wolontariusza i procesu decyzyjnego w administracji publicznej oraz udzielania pomocy osobom potrzebującym, w tym dzieciom.

5. Tematyka szkoleń – pracownicy OPS

Problematyka szkoleń i kursów zawodowych wnioskowanych przez pracowników socjalnych dotyczy czterech głównych zagadnień:

- ✚ kontrakt socjalny (realizacja, kontrakt socjalny jako narzędzie w realizacji projektu PO KL) – ok. 60 osób;
- ✚ praca z rodzinami problemowymi (wsparcie dla ofiar przemocy w rodzinie, praca z trudnym klientem, w tym z osobami uzależnionymi i chorymi psychicznie, problematyka prostytucji nieletnich i wykorzystywania seksualnego dzieci, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, mediacje) – ok. 120 osób;
- ✚ wypalenie zawodowe i stres – ok. 20 osób;
- ✚ rozwój umiejętności i podniesienie kwalifikacji zawodowych (nauka języków obcych, języka migowego, trening asertywności, coaching, udzielanie pierwszej pomocy, interpretacja przepisów pomocy społecznej) – ok. 50 osób.

Główni księgowi i księgowi zatrudnieni w ośrodkach wskazują na:

- ✚ zasady rozliczania projektów PO KL, w tym kwalifikowania i księgowania wydatków – ok. 25 osoby;
- ✚ kontrolę zarządczą, kontroling finansowy – ok. 10 osób;
- ✚ inne problemy księgowe (rachunkowość i sprawozdawczość budżetowa, zamówienia publiczne) – ok. 20 osób.

Dyrektorzy i kierownicy OPS postulują zorganizowanie szkoleń dotyczących:

- ✚ zarządzania projektem PO KL (zmiany wytycznych do realizacji projektów, nadzór, kontrola projektów systemowych i konkursowych) – ok. 10 osób;
- ✚ wypalenia zawodowego i stresu – ok. 10 osób;
- ✚ kontroli zarządczej – ok. 10 osób;
- ✚ stosowania przepisów prawnych (tworzenie zespołów interdyscyplinarnych, prawo zamówień publicznych, KPA, akty prawne pomoc społecznej) – ok. 15 osób.

Pracownicy merytoryczni zatrudnieni na innych stanowiskach w OPS chcą przede wszystkim szkoleń z zakresu:

- ✚ realizacji projektów PO KL – ok. 10 osób;
- ✚ doskonalenia umiejętności na swoim stanowisku pracy (praca z ludźmi chorymi psychicznie, pielęgnacja chorego w domu, sposoby aktywizacji seniorów, terapia dzieci autystycznych, pomoc ofiarom wypadków i zdarzeń traumatycznych, mobbing) – 70 osób.

Pozostali pracownicy zatrudnieni w jednostkach, głównie pracownicy obsługi, wskazują na brak szkoleń z zakresu właściwego stosowania instrukcji kancelaryjnej, ochrony danych osobowych oraz wypalenia zawodowego – ok. 30 osób.

6. Preferowana forma i czas trwania szkoleń

Pracownicy socjalni preferują głównie wykłady i warsztaty jako formy prowadzenia szkoleń, wskazując, że winny one być kilkudniowe, rzadziej jedno- lub dwudniowe.

Główni księgowi i księgowi chcą wykładów lub warsztatów ograniczonych do jednego dnia, a kadra kierownicza ośrodków pomocy społecznej postuluje wykłady i warsztaty jednodniowe, rzadziej dwudniowe.

Inni pracownicy merytoryczni zatrudnieni w ośrodku preferują wykłady i warsztaty jedno- lub kilkudniowe.

Natomiast pozostali pracownicy zatrudnieni w ośrodku pomocy społecznej chcą warsztatów i wykładów prowadzonym przez jeden dzień.

Tabela 3. Preferowana przez pracowników OPS forma szkolenia i czas jego trwania według zajmowanych stanowisk

Lp.	Stanowisko	Preferowana forma szkolenia	Preferowany czas szkolenia
1.	Pracownik socjalny	wykłady/warsztaty	kilkudniowe / 1-2-dniowe
2.	Główny księgowy/księgowy	wykłady/warsztaty	1-dniowe
3.	Dyrektor/kierownik, z-ca dyrektora/kierownika	wykłady/warsztaty	1-2-dniowe
4.	Inni pracownicy merytoryczni (kierownik działu, sekcji, inspektor, koordynator, terapeuta, opiekunka, psycholog)	wykłady/warsztaty	1-dniowe / kilkudniowe
5.	pozostali pracownicy (konsultant, informatyk, referenci, pracownicy działu świadczeń rodzinnych)	wykłady/warsztaty	1-dniowe

Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

7. Liczba powiatowych centrów pomocy rodzinie zainteresowana szkoleniami dla pracowników i wolontariuszy

Wszystkie 11 powiatowych centrów pomocy rodzinie (MOPR w Opolu uwzględniono w OPS-ach) wyrażało potrzebę delegowania pracowników i wolontariuszy na szkolenia.

8. Liczba uczestników szkoleń

Liczba osób planujących uczestnictwo w szkoleniach w 2011 r. wynosi ogółem 76 osób, przy czym zainteresowani szkoleniami są tylko pracownicy PCPR (żaden

z powiatowych centrów pomocy rodzinie nie wykazał w potrzebach szkoleniowych wolontariuszy).

9. Liczba uczestników szkoleń wg stanowisk

Spośród 76 pracowników wyrażających chęć uczestnictwa w szkoleniach:

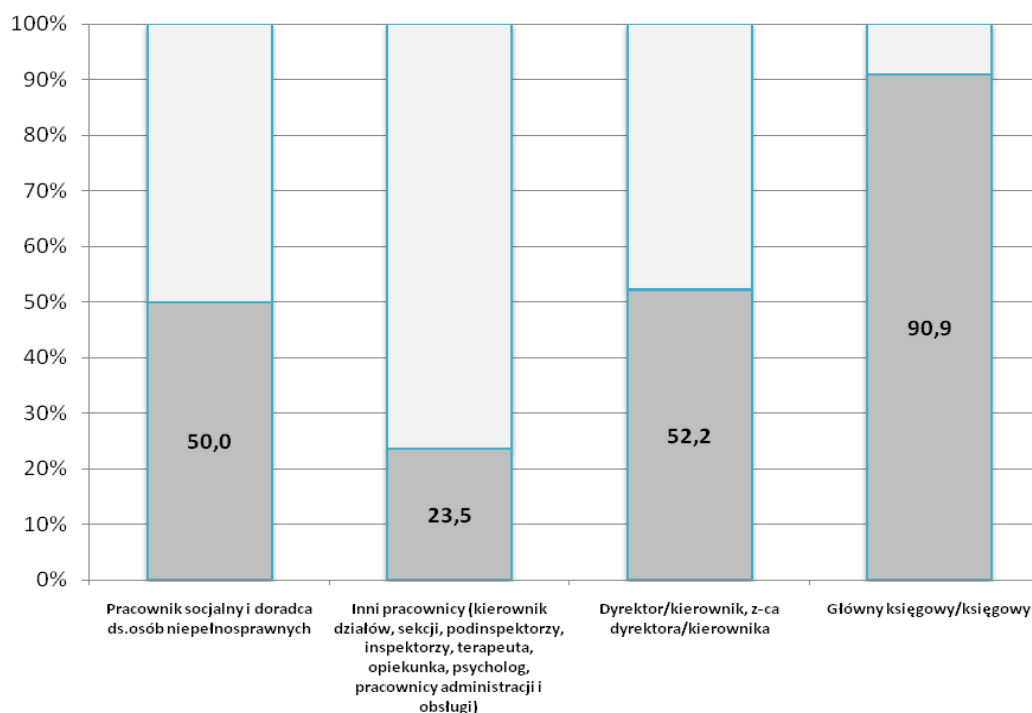
- 31 to pracownicy socjalni (21 osób) i doradcy ds. osób niepełnosprawnych (10 osób);
- 23 - inni pracownicy zatrudnieni w jednostce (pracownicy administracyjni, archiwista, referenci, specjaliści pracy z rodziną, psycholog, koordynatorzy projektów);
- 12 - dyrektorzy i kierownicy oraz z-cy dyrektorów i kierowników PCPR;
- 10 - główni księgowi i księgowi.

Tabela 4. Pracownicy PCPR-ów zainteresowani uczestnictwem w szkoleniach w 2010 r. wg zajmowanych stanowisk

Lp.	Stanowisko	Planowane zatrudnienie na stanowisku w PCPR w 2011 r.- liczba osób ogółem *	Liczba pracowników PCPR zainteresowana uczestnictwem w szkoleniach w 2011 r.	
			Ogółem	%
1.	Pracownik socjalny i doradca ds. osób niepełnosprawnych	62	31	50,0
2.	Inni pracownicy (kierownik działu, sekcji, podinspektorzy, inspektorzy, terapeuta, opiekunka, psycholog, pracownicy administracji i obsługi)	98	23	23,5
4.	Dyrektor/kierownik, z-ca dyrektora/kierownika	23	12	52,2
3.	Główny księgowy/księgowy	11	10	90,9
Razem		194	76	39,2

* liczba osób w OPS bez względu na liczbę etatów

Wykres 3. Pracownicy PCPR zainteresowani szkoleniami w 2011 r. wg zajmowanych stanowisk

Wśród pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie chęć udziału w szkoleniach deklaruje średnio 40% osób.

Najbardziej zainteresowani szkoleniami są główni księgowi i księgowi (91%).

W dalszej kolejności są to: kadra kierownicza PCPR (dyr./kier. i ich zastępcy) – 52,2% oraz pracownicy socjalni i doradcy ds. osób niepełnosprawnych (50% z nich jest zainteresowana szkoleniami).

Najniższy wskaźnik (23,5%) zainteresowania szkoleniami i kursami jest wśród pracowników zatrudnionych na innych stanowiskach w PCPR (kierownik działu, sekcji, podinspektorzy, inspektorzy, terapeuta, opiekunka, psycholog, pracownicy administracji i obsługi).

10. Tematyka szkoleń – pracownicy PCPR

Pracownicy socjalni postulują szkolenia w zakresie:

- realizacji aktywnych form pomocy (usamodzielnienie pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, realizacja kontraktu socjalnego, tworzenie zespołów interdyscyplinarnych) – ok. 10 osób;

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

koordynacja
na rzecz
aktywnej
integracji

Centrum
Rozwoju
Zasobów
Ludzkich

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- ✚ podniesienia własnych kwalifikacji (nauka języka migowego i języków obcych, studia podyplomowe) – ok. 10 osób.

Natomiast doradcy ds. osób niepełnosprawnych wskazują na potrzebę prowadzenia szkoleń z zakresu problematyki pomocy osobom niepełnosprawnym, w tym języka migowego – ok. 10 osób.

Kadra kierownicza PCPR-ów (dyrektorzy i kierownicy, z-cy dyrektorów i kierowników) chce szkoleń dot. kontroli zarządczej oraz zarządzania projektami PO KL, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz interpretacji zapisów prawnych (KPA, ustawa o pomocy społecznej, zamówienia publiczne) – ok. 10 osób.

Kadra księgową wnioskuję o szkolenia i kursy z zakresu finansowania i rozliczania projektów PO KL oraz kontrolingu finansowego – ok. 10 osób.

Natomiast pozostali pracownicy OPS-ów postulują głównie potrzebę organizacji szkoleń związanych z wykonywanymi na swoich stanowiskach zadaniami (psycholog – praca ze sprawcami przemocy, pracownicy administracyjni – archiwizacja, obieg dokumentacji w jednostce, KPA, praca w zespole, osoby zajmujące się osobami niepełnosprawnymi – wspomaganie integracji zawodowej osób niepełnosprawnych) – 20 osób.

11. Preferowana forma i czas trwania szkoleń

Pracownicy socjalni i doradcy ds. osób niepełnosprawnych preferują szkolenia w formie warsztatów trwające kilka dni.

Kadra kierownicza PCPR woli wykłady i warsztaty jedno- lub kilkudniowe, a główni księgowi i księgowi – kilkudniowe (do 5 dni).

Pozostali pracownicy zgłaszają chęć uczestnictwa w szkoleniach w formach warsztatów i wykładów trwających najczęściej kilka dni.

Tabela 5. Preferowana przez pracowników PCPR forma szkolenia i czas jego trwania według zajmowanych stanowisk

Lp.	Stanowisko	Preferowana forma szkolenia	Preferowany czas szkolenia
1.	Pracownik socjalny i doradca ds. osób niepełnosprawnych	warsztaty	kilkudniowe
2.	Główny księgowy/księgowy	wykłady/warsztaty	kilkudniowe
3.	Dyrektor/kierownik, z-ca dyrektora/kierownika	wykłady/warsztaty	1-dniowe / kilkudniowe
4.	pozostali pracownicy (konsultant, informatyk, referenci, pracownicy działu świadczeń rodzinnych)	wykłady/warsztaty	kilkudniowe

12. Wnioski

Z przedstawionej analizy wynika, że w 2011 r.:

- 52 (73%) ośrodków pomocy społecznej oraz wszystkie powiatowe centra pomocy rodzinie wyrażają potrzebę delegowania pracowników i wolontariuszy na szkolenia i kursy zawodowe;
- 2 ośrodki pomocy społecznej chcą objąć szkoleniami 27 wolontariuszy (w 2010 r. 2 OPS-y planowały udział w szkoleniach 4 wolontariuszy);
- podobnie jak w latach 2009-2010 r., żaden z PCPR-ów nie wykazał w potrzebach szkoleniowych wolontariuszy;
- liczba osób deklarujących uczestnictwo w szkoleniach wynosi 591 w OPS (w tym 27 wolontariuszy) i 76 w PCPR (w 2010 r. było to odpowiednio: 553 osoby w OPS-ach, w tym 4 wolontariuszy - oraz 91 osób w PCPR);
- W 2011 r. - w stosunku do 2010 r., liczba osób deklarujących udział w szkoleniach wzrosła w OPS o 7% (w tym prawie 8-krotnie wolontariuszy), a w PCPR spadła o 17%.
- spośród wszystkich osób zatrudnionych w OPS i PCPR największą grupą wyrażającą chęć uczestniczenia w szkoleniach są główni księgowi (prawie 82% w OPS i 91% w PCPR) i pracownicy socjalni

w OPS (67%) oraz pracownicy socjalni i doradcy ds. osób niepełnosprawnych w PCPR (50%);

- tematyka szkoleń wnioskowana przez pracowników OPS dotyczy przede wszystkim realizacji projektów PO KL, w tym kontraktu socjalnego, pracy z rodzinami problemowymi, wypalenia zawodowego i stresu, a także zagadnień w ogóle nie zgłaszanych w poprzednich latach - rozwoju własnych umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Od 2009 r. sukcesywnie zmniejszają się potrzeby w zakresie właściwej realizacji projektów PO KL (nadal jest to ważne dla pracowników księgowości). Natomiast istotnym nowym zagadnieniem zgłaszanym przez kadrę kierowniczą i księgową są zagadnienia kontroli zarządczej i kontrolingu finansowego.

Pozostali pracownicy postulują głównie szkolenia związane z doskonaleniem swojego warsztatu pracy (prawidłowe stosowanie przepisów KPA, zamówienia publiczne, praca z ludźmi chorymi psychicznie) oraz tworzeniem zespołów interdyscyplinarnych.

- pracownicy PCPR-ów chcą przede wszystkim szkoleń z zakresu realizacji aktywnych form pomocy społecznej, w tym projektów PO KL i kontraktu socjalnego, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i – co pojawia się po raz pierwszy - podnoszenia własnych umiejętności i kwalifikacji (nauka języka migowego i języków obcych). Pozostałe wymienione tematy dotyczą interpretacji przepisów prawnych wynikających ze stosowanych ustaw (KPA, ustawa o pomocy społecznej) oraz kontroli zarządczej, co szczególnie deklarują dyrektorzy i kierownicy oraz kadra księgową;
- większość pracowników OPS i PCPR preferuje wykłady i warsztaty jako najlepsze formy prowadzenia szkoleń, przy czym pracownicy ośrodków pomocy społecznej chcą, by trwały one 1-2 dni lub były kilkudniowe, a większość zatrudnionych w PCPR wskazuje, że szkolenia winny trwać kilka dni.

13. Rekomendacje

Analiza potrzeb szkoleniowych pracowników ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie wskazuje na potrzebę:

- uszczegółowienia tematów, które umożliwią zaplanowanie szkoleń dla pracowników posiadających podobną wiedzę i umiejętności, co umożliwi organizację szkoleń w bardziej efektywny i celowy sposób;
- opracowania nowego narzędzia badawczego monitorującego potrzeby szkoleniowe pracowników ze względu na nowelizację ustawy o pomocy społecznej i obowiązek opracowania w 2012 r. *Oceny zasobów pomocy społecznej* zamiast dotychczasowego bilansu potrzeb z zakresu pomocy społecznej;
- określenia przyczyn braku zainteresowania szkoleniami i kursami osób, które nie deklarują w nich udziału.

Opracowano w Obserwatorium Integracji Społecznej
ROPS w Opolu,
Opole, czerwiec 2011 r.